

Skötselplan för Radans naturreservat i Jönköpings och Gislaveds kommuner

Skötselplanens giltighetstid	2
1. Syftet med naturreservatet.....	3
2. Beskrivning av området.....	3
2.1 Administrativa data	3
2.2 Prioriterade bevarandevärden	4
2.3 Topografi, geologi och hydrologi.....	4
2.4 Historik och markanvändning.....	4
2.5 Växt- och djurliv	5
2.6 Friluftsliv	5
2.7 Bebyggelse och anläggningar	5
2.8 Källförteckning.....	5
3 Mål och skötselåtgärder för naturreservatet	6
3.2 Övergripande mål med skötseln.....	6
3.2. Skötselområden med bevarandemål och åtgärder.....	6
Skötselområde 1: Vattendraget 1,3 ha	6
Skötselområde 2: Skogen 10 ha	7
Skötselområde 3: Sumpskog 2,2 ha	8
3.3. Oplanerade övergripande åtgärder	8
3.4. Friluftsliv och gränser.....	9
3.5. Sammanfattning av planerade skötselåtgärder	9
4 Dokumentation och uppföljning.....	10
4.2 Uppföljning av skötselåtgärder	10
4.3 Uppföljning av bevarandemål	10
5 Bilagor	11

Skötselplanens giltighetstid

Skötselplanen har upprättats av Länsstyrelsen i Jönköpings län 2026 och gäller tills vidare men bör revideras när tillsyn eller uppföljning visar att behov finns. Beslutets syfte och föreskrifter sätter ramarna för skötselplanens revidering. Beslut om naturreservat fattades den 16 juni 2026.

Vid frågor om skötsel av naturreservat kontakta Länsstyrelsens växel, telefon: 010-223 60 00.

1. Syftet med naturreservatet

Syftet med reservatet är att:

- bevara och vårda biologisk mångfald knuten till strömmande vattendrag med lämpliga habitat och fria vandringsvägar för öring och flodpärlmussla och andra vattenlevande organismer
- bevara och stärka en ekologiskt funktionell kantzon mot vattendraget Radan bestående av en flerskiktad, olikåldrig och varierad strandskog med rikligt med lövträd, äldre träd och död ved såväl i vattnet som på land
- bevara och stärka biologisk mångfald knuten till den ekologiskt funktionella kantzonen.

Syftet ska uppnås genom att:

- vattendraget lämnas till att huvudsakligen formas av naturlig dynamik med utrymme för åtgärder för att gynna hotade och/eller hänsynskrävande arter
- trädskiktet lämnas i huvudsak till fri utveckling, men begränsning av gran får ske för att på sikt stärka områdets andel av lövträd och tall.

2. Beskrivning av området

2.1 Administrativa data

Namn	Radan
Skyddsform	Naturreservat
Areal	14,5 hektar varav vatten 1 hektar
Beslut om Natura 2000	Nej
IUCN-kategori	IV – Habitat/Artskyddsområde
Miljömål	Levande skogar, Ett rikt växt- och djurliv, Levande sjöar och vattendrag
Län	Jönköping
Kommun	Jönköping och Gislaved
Socken	Norra Unnaryd och Stengårdshult
Naturgeografisk region	Sydsvenska höglandets västdel (11)
Mittpunktskoordinater	N6380270.94 – E425461.17 (SWEREF99TM)
Lägesbeskrivning	Mellan Stengårdshult och Norra Unnaryd med ca 4 kilometer till vardera
Fastigheter	Brynsås 2:2 och Stuveryd 1:4

	Nyttjanderätter och servitut redovisas i sakägarförteckningen, bilaga 3
Fastighetsägarkategori	Enskilda
Gräns	Enligt beslutskartan, bilaga 1. Gränsen är inmätt enligt Naturvårdsverkets riktlinjer.
Förvaltare	Länsstyrelsen i Jönköpings län

Areal per markslag

Skog	13,1 ha
Vatten	1 ha
Våtmark	0,2 ha
Övrigt	0,2 ha

2.2 Prioriterade bevarandevärden

Naturtyp	Vattendrag
Strukturer	Fria vandringsvägar i vatten, flerskiktad skog
Arter	Flodpärlmussla, öring

2.3 Topografi, geologi och hydrologi

Radan rinner från Stengårdshultasjön och sträcker sig ca 7,8 kilometer innan den rinner ut i Svanån som så småningom mynnar ut i Nissan. Naturreservatet berör ca 1,6 kilometer av Radan. Radan hör till huvudavrinningsområdet Nissan.

Berggrunden i området består av granit. Jordarterna består till majoriteten av morän men även torv förekommer. Högsta punkten är på ca 214 meter över havet och faller till ca 193 meter över havet som lägst.

2.4 Historik och markanvändning

Längs Radan finns flera spår av verksamheter kopplade till flottning, och kvarnverksamheter (RAÄ-nummer¹ L1971:2614, L1971:2616, L1971:2559). De dammar som uppstått och finns kvar till följd av olika verksamheter mellan Svanån och Stengårdshultasjön är passerbara för öring.

På historiska kartor, exempelvis ”KARTA öfver Ägorna till STUFVERYD uti Jönköpings Län Mo Härad och Stengårdshult

¹ Riksantikvarieämbetets benämning för kultur- och fornlämningar

Socken upprättad År 1938” kan man se att stora delar av svämplanen varit använda som slåttermarker.

2.5 Växt- och djurliv

I vattendraget har man vid elfiske hittat elritsa, öring, bergsimpa, gädda, mört, bäcknejonöga och signalkräfta. Även flodpärlmussla förekommer i Radan. Skogen består av fuktig lövblandad barrskog som bitvis är enskiktad men bitvis också fint flerskiktad. Det förekommer känsligare arter som stor revmossa och vågig sidenmossa i bottenskiktet men annars är det husmossa som dominerar där ett bottenskikt finns. Fältskiktet består på vissa ställen av gräs- och örtartade växter och på andra ställen av lingon och blåbär samt ljung. Missne förekommer också. Majoriteten av trädskiktet består av tall och gran men al, asp och björk finns också i stor mängd.

Radan bedöms ha måttlig ekologisk status. Bedömningen baseras på att vattenförekomsten är påverkad av konnektivitetsförändringar, vilket bedöms ha effekt på vattenlevande organisms status. Vattenförekomsten är även påverkad av försurning, men pågående eller tidigare kalkning har upprätthållit en bra vattenkvalitet ur försurningsynpunkt.

Kända förekomster av signalarter och rödlistade arter finns samlade i bilaga 2a.

2.6 Friluftsliv

Naturreservatet Radan är inget välbesökt område och det finns inga anordningar för besökare.

2.7 Bebyggelse och anläggningar

Ingen bebyggelse eller andra anläggningar finns inom naturreservatets gränser.

2.8 Källförteckning

Kulturmiljöregistret. Riksantikvarieämbetet.

Länsstyrelsen och Skogsvårdsstyrelsen. Strategi för formellt skydd av skog i Jönköpings län. Meddelande 2020:4.

SGU. Jordartskarta

SGU. Berggrundskarta

Skogsstyrelsen. Nyckelbiotopsbeskrivningar.

SLU Artdatabanken. www.artportalen.se

3 Mål och skötselåtgärder för naturreservatet

3.2 Övergripande mål med skötseln

Skötseln inom naturreservatets vattendrag ska inriktas på ett sådant sätt att bestånden av öring och flodpärlmussla främjas. Kantzonen ska bestå av en flerskiktad och olikåldrig barrblandskog med inslag av lövträd och gott om död ved såväl i vattnet som på land. Begränsning av gran får ske för att stärka områdets andel av lövträd och tall.

Naturreservatet är indelat i tre skötselområden:

1. Vattendraget
2. Skogen
3. Sumpskogen

3.2. Skötselområden med bevarandemål och åtgärder

För skötselområdesindelning, se skötselplankarta bilaga 2b.

Skötselområde 1: Vattendraget 2,2 ha

Områdesbeskrivning

Skötselområdet utgörs av meandrande vattendrag med sandig till stenig botten och enstaka block ovanför vattenytan. Det förekommer sparsamt med död ved i vattendraget samt viss undervattensväxtlighet. Flera sträckor är kraftigt rensade på sten som nu ligger i strandkanten.

Bevarandemål

Vattendraget ska ha god vattenkvalitet, fria vandringsvägar, strömvattenbiotoper och en varierad botten. Det ska finnas lämpliga

uppväxtområden för flodpärlmussla, öring, bäckbroms och vattenfis. Vattendraget ska skuggas väl och det ska finnas gott om död ved och detritus. Skötselområdet ska innehålla 1 hektar mindre vattendrag (3260).

Restaureringsåtgärder

- Återförande av rensade stenar och block efter hydrologisk utredning.

Löpande skötselåtgärder

- Uppkomna vandringshinder undanröjs, om de bedöms vara definitiva².
- Skapande av död ved i vatten.
- Skapande av lämpliga livsmiljöer för fisk och bottenfauna.

Skötselområde 2: Skogen 10,1 ha

Områdesbeskrivning

Skogen, som också utgör kantzonen mot vattnet, utgörs främst av barrblandskog med inslag av björk, klibbal och asp. Många områden är rejält blöta och på vissa ställen består området av mader som historiskt använts för slätter men som nu är igenväxta av högvuxna örter och buskar.

Bevarandemål

Området ska bestå av en ekologiskt funktionell kantzon som består av en barrblandskog med tydliga inslag av grova barrträd och lövträd. Skogen ska vara olikåldrig och död ved ska finnas i olika nedbrytningsstadier. Området ska erbjuda livsmiljöer för ovanligare kryptogamer knutna till skogstypen och bestå av 10 hektar taiga (9010).

Restaureringsåtgärder

- Inga restaureringsåtgärder är aktuella.

² Skötselåtgärden syftar till att förhindra att uppkomsten av vandringshinder långsiktigt stör fiskars och andra vattenlevande organisms möjlighet att förflytta sig fritt i vattendraget. Åtgärden ska alltså användas restriktivt.

Löpande skötselåtgärder

- Markstörning, punktbränning samt röjning och gallring av gran för att främja lövträd och tall främst inom 30 meter från vattendraget.
- Skapande av död ved både på land och som lägger sig i vattnet.

Skötselområde 3: Sumpskog 2,2 ha**Områdesbeskrivning**

Området består av en sumpskog med senvuxna träd och ett källflöde som bildar ett biflöde som rinner ut i Radan. Det finns klibbal på höga socklar annars är majoriteten av träden gran, tall och björk. En del av bäcken är tydligt påverkad av grävning möjligen också rätad.

Bevarandemål

Området ska bestå av en sumpskog med klibbal och gran på höga socklar och hög andel lövträd. Vattendraget ska vara hydrologiskt väl fungerande. Området ska bestå av 2,2 hektar taiga (9010).

Restaureringsåtgärder

- En hydrologisk utredningen genomförs för att undersöka möjligheten till restaurering av den grävda delen av bäcken. Om en restaurering bedöms som möjlig så ska den genomföras.

Löpande skötselåtgärder

- Inga aktuella skötselåtgärder

3.3. Oplanerade övergripande åtgärder

Inom hela naturreservatet är det tillåtet att bekämpa för området invasiva eller främmande arter.

Vid behov får åtgärder genomföras för att undvika eller begränsa storskaliga angrepp av granbarkborre genom fällning och barkning av angripna granar samt rotkapning och barkning av vindfällda granar. Fällda träd ska i första hand lämnas i naturreservatet, men fällda färskt angripna träd kan i undantagsfall transporteras ut om områdets prioriterade bevarandevärden påtagligt hotas.

3.4. Friluftsliv och gränser

Radan är ett lättvandrat naturreservat men mestadels blött. Det finns dock inga leder eller andra friluftsanläggningar i området.

För lokalisering av informationstavla, se karta bilaga 2b.

Bevarandemål

Gränsmarkeringen för området ska vara i gott skick. Besökare till naturreservatet ska kunna ta del av föreskrifter och information om områdets naturvärden och kulturvärden genom lättillgängliga informationstavlor som är i gott skick och en informativ hemsida. Informationen i området förhöjer upplevelsen av besöket, hjälper besökarna att få sina förväntningar uppfyllda och bidrar till att syftet med områdesskyddet uppnås.

Skötselåtgärder

- Naturreservatets gränser ska markeras enligt Naturvårdsverkets anvisningar inom 1 år efter att beslutet om naturreservatet vunnit laga kraft.
- Informationstavla ska placeras ut inom 1 år efter att beslutet om naturreservatet vunnit laga kraft.
- Informationstavla ska innehålla karta över området, information om naturreservatets naturvärden samt naturreservatsföreskrifter för allmänheten.
- Naturreservatet ska ha en egen sida på Länsstyrelsens webbplats med information om områdets naturvärden och tillgänglighet.

3.5. Sammanfattning av planerade skötselåtgärder

Åtgärd	Var	När
Gränsmarkering	Yttergräns	Inom 1 år efter att beslutet om naturreservatet vunnit laga kraft
Informationstavla	Se karta bilaga 2b	Inom 1 år efter att beslutet om naturreservatet vunnit laga kraft

Återförande av rensade stenar och block	Skötselområde 1	Inom två år efter att beslutet om naturreservat vunnit laga kraft
Hydrologisk restaurering av grävd del av bäck	Skötselområde 3	Inom två år efter att beslutet om naturreservatet vunnit laga kraft
Undanröjning av vandringshinder, skapande av fria vandringsvägar, lekbottnar och lämpliga livsmiljöer för fisk och bottenfauna	Skötselområde 1	Vid behov
Markstörning, punktbränning samt röjning och gallring av gran för att främja lövträd och tall främst inom 30 meter från vattendraget	Skötselområde 2	Vid behov
Skapande av död ved både på land och i vattnet	Skötselområde 1 och 2	Vid behov

4 Dokumentation och uppföljning

4.2 Uppföljning av skötselåtgärder

Skötselåtgärder som utförs inom naturreservatet ska följas upp och dokumenteras enligt Naturvårdsverkets och Länsstyrelsens riktlinjer.

4.3 Uppföljning av bevarandemål

En fördjupad uppföljning av naturreservatets värden (natur- och friluftslivsvärden) och de uppsatta bevarandemålen bör ske. Uppföljningen ska ske enligt riktlinjer för uppföljning av skyddade områden.

5 Bilagor

2a Artlista

2b Skötselplankarta